

INTRODUCCIÓ

La prehistòria és el període de temps que va des de l'origen de l'home fins a l'inventar de l'escriptura. És el període més llarg de la història humana i es divideix en tres etapes: Paleolític, Neolític i Edat dels Metalls.

La prehistòria és la primera etapa de la història, no hi ha cap document escrit que ens informi de com es vivia, quines eines utilitzaven, es considera el període previ a la història.

La prehistòria és el període de temps comprès entre l'aparició dels primers homínids fins que hi ha constància de documents escrits.

La prehistòria va començar fa 2 milions d'anys i va acabar quan van inventar l'escriptura fa, aproximadament, 3.300 anys.

Tot el que es coneix es gràcies als descobriments arqueològics, com fòssils, pintures en coves, restes, ...

La prehistòria és l'etapa més llarga i es divideix en períodes:

PALEOLÍTIC, NEOLÍTIC, I EDAT DELS METALLS

- Llig la lectura i subvocal
- Darrer del full per un es

La prehistòria és la primera etapa de la història humana i es divideix en tres períodes:

PALEOLÍTIC

NEOLÍTIC

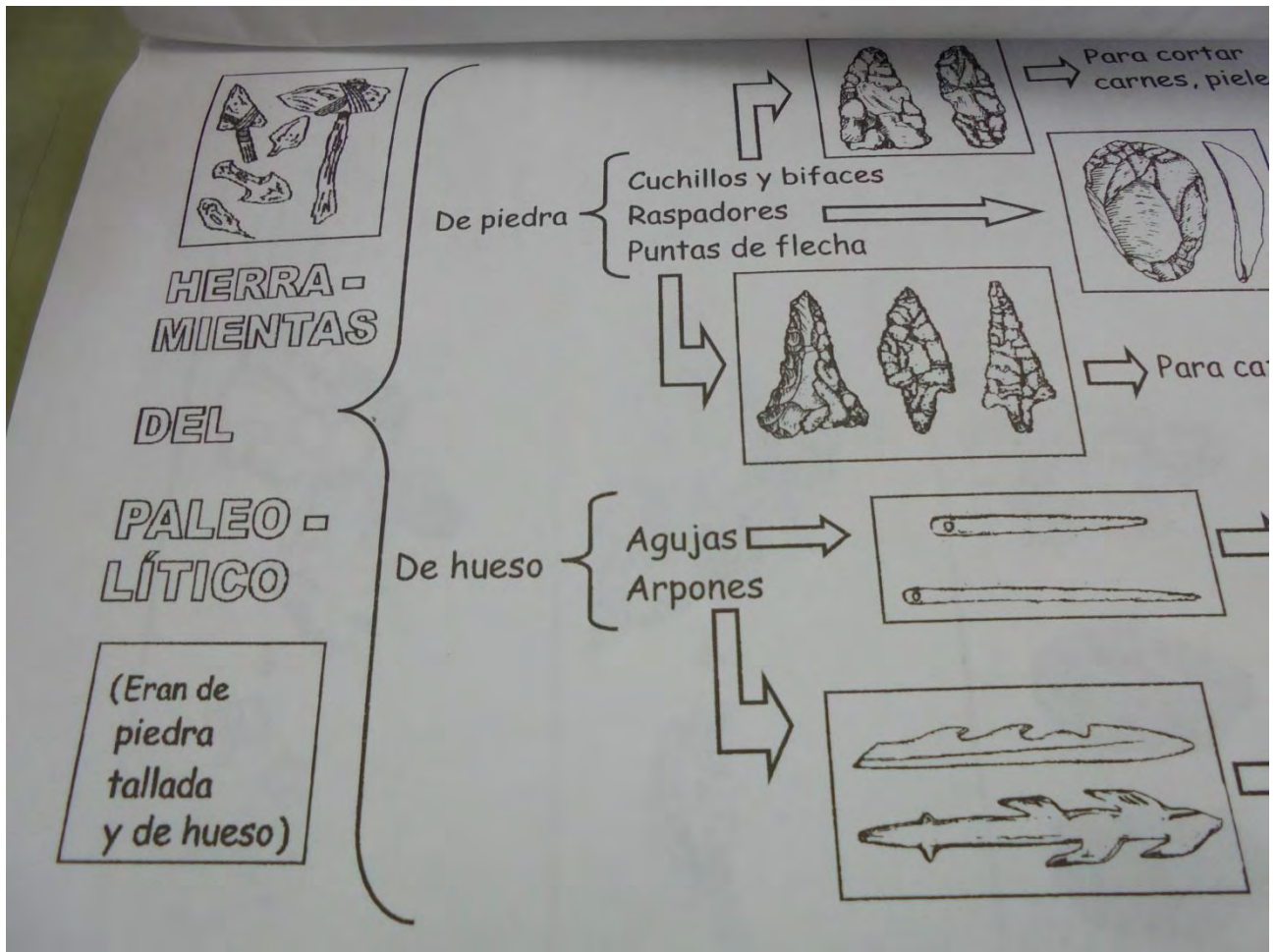
EDAT DELS METALLS

PALEOLÍTIC

El Paleolític és la primera etapa de la prehistòria, també es coneix com "Edat de Pedra Tallada". El Paleolític comença 2,5 milions d'anys a.C. i acaba 10.000 anys a.C.

Com vivien:

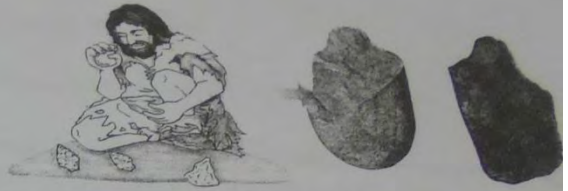
- Per poder menjar pescaven, recollien fruites i caçaven.
- Eren **omnívora**, es a dir, menjaven carn i vegetals.
- Eren **nòmades**, vol dir que canviaven de lloc per viure. Vivien en **coves** o caverntes naturals a l'hivern i a prop dels rius o en refugis fets amb branques a l'estiu.
- Van descobrir el **foc**. El van utilitzar per cuinar, espantar els animals i il·luminar.
- **Tallaven pedra** per fabricar nous estris. Al principi paleolític les eines eren simples, més tard es van fer especialitzades.
- **Ferramentes** fetes a base de pedres tallades, o
- Eren **artistes**: pintaven les parets i el sostre. Pintaven animals quiets.

El trabajo de la piedra

Los primeros homínidos utilizaban piedras y palos para golpear y cavar. Después realizaban útiles de piedra. Son capaces de tallar un toscó filo en las dos caras de una piedra, golpeándola contra otra, hasta obtener un hacha de mano o bifaz. Esta herramienta se usaba para cortar la carne, trabajar la madera, etc. Las piezas desprendidas de la piedra (lascas) se usaban como cuchillas para cortar y limpiar las pieles de los animales.

El control y obtención del fuego

El fuego era indispensable para la supervivencia de los seres humanos. Al principio solo eran capaces de mantenerlo encendido; posteriormente aprendieron a producirlo golpeando una piedra contra otra o frotando un palo contra otro hasta hacer saltar una chispa. El fuego les servía para obtener luz y calor, cocinar alimentos, secar las pieles y ahuyentar e, incluso, acorralar a animales de gran tamaño para cazarlos después.

El trabajo de las pieles

Con las pieles de los animales se elaboraban vestidos, calzado, cubiertas de cabañas, bolsas, correas, etc. Servían, además, para dormir sobre ellas y, puesto que los grupos humanos se desplazaban con frecuencia, las empleaban como recipientes para transportar alimentos.

Esos mamíferos es el momento
existió más dominio salieron por el
fuertes i fueren la rueda de pella

La casa
- cone
- corre
- col
Agu

COM CAÇAVEN

11

La caça en la prehistòria necessitava d'habilitats especials:

- coneixement del terreny.
- coneixement dels animals que hi vivien.
- col·laboració en grup.

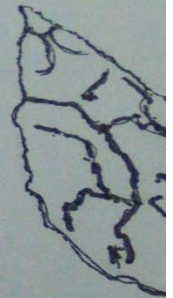
Aquestes són algunes de les seues tècniques:

- Lançar les llances.
- Despenyar animals. El grup asustava els animals i caien per un precipici.
- Posar trampes, en forma de xarxes, fones, corral. Perseguir els animals i els dirigien cap a la trampa per caçar-los.
- Construir arcs que els permet llançar les fletxes de més

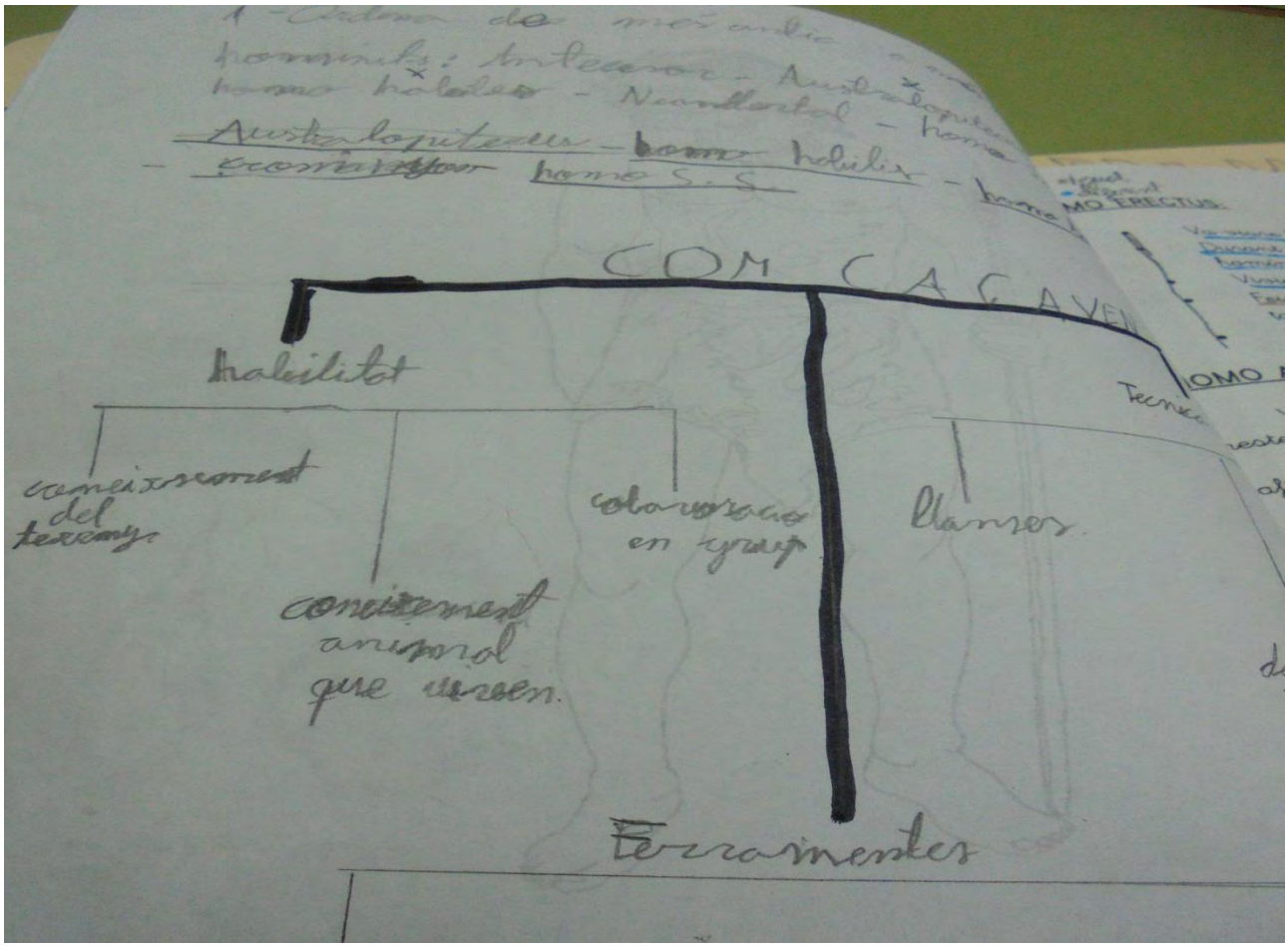
Ferramentes:

Paleolític: Ferramentes fetes amb pedres tallades, ossos i pals.

Neolític: Ferramentes més perfectes elaborades amb pedres i ossos pulits.

Durant molt de temps es va pensar que era el primer homínid en caminar dret.
 Vivien en coves i eren caçadors.
 Feia ferramentes conegudes com bifaces, perquè tallaven per les dos cares.
 És el primer homínid que coneix el foc.

HOMO ANTECESSOR:

Va viure fa aproximadament 800.000 anys. S'hi troben restes de la seua a vida a Atapuerca, en Burgos.
 Les seues ferramentes eren pedres de gran talla afilades i les utilitzava per a tallar carn, tallar...

NEANDERTAL:

- Va viure fa 150.000 anys, aproximadament.
- Era gran caçador.
- No parlava.
- Menjava vegetals i carn.
- Coneixia el foc, però encara no s'ha demostrat que ho utilitzava.
- ... molt més perf...

HOMÍNIDS

Els homes i les dones hem evolucionat al llarg de milions d'anys.
Aquestes són una mostra dels homínids que van existir.

AUSTRALOPITECUS:

- Va viure fa 4 milions d'anys.
- No parlava.
- Era nòmada.
- No coneixia el foc.
- No feia ferramentes, sols utilitzava el que trobava.
- No era artista.
- Caminava dempeus, però el cos estava encorbat.
- Vivia en Àfrica.
- Tenia el cervell menut.
- Sols menjava vegetals que trobava.

HOMO HABILIS:

- Va viure fa 2 milions d'anys.
- Caminava dempeus.
- No parlava.
- Menjava vegetals i també carn d'animals.
- Feia ferramentes molt sencilles.
- Coneixia el foc.

El AUSTRALOPITECUS feia això

- Va viure fa 4 milions d'anys.
- No feia ferramentes, sols utilitzava el que trobava.
- Caminava dempeus, però el cos estava encorbat.
- Vivia en Àfrica.
- Tenia el cervell menut.
- Sols menjava vegetals que trobava.

I El HOMO HABILIS feia això

- Va viure fa 2 milions d'anys.
- Caminava dempeus.
- Menjava vegetals i també carn d'animals.
- Feia ferramentes molt sencilles.
- Tenia un cervell mitjà.
- D'Àfrica passava tota la terra

ATAPUERCA

La serra d'Atapuerca es troba a Burgos (Espanya), allí s'han descobert els jaciments prehistòrics més importants del món. Gràcies als treballs arqueològics s'han entès millor l'evolució humana. Els descobriments són:

- Fòssils humans que pertanyen a dos espècies extingides, són "Homo Antecessor" i "Homo Heidelbergensis".
- Milers de fòssils d'espècies d'animals carnívors com el lleó o tigre, així com d'animals herbívors, com cérvols gegants, bisons o ossos.
- Nombroses ferramentes que van del Paleolític fins a 3.000 anys a.C.

Les característiques que van fer possible que els homes es quedaren en aquest territori durant tant de temps, van ser, per una banda, la gran quantitat d'aigua (tres rius i moltes fonts) que hi havia, i per una altra, la abundància de quarz i sílex, minerals que utilitzaven per fer els estris.

Els llocs més importants són:

- La gran Dolina, on es va descobrir "l'Homo Antecessor".
- La Sima dels Ossos, en el que es va trobar el crani "Homo Heidelbergensis".
- La Sima de l'Elefant. En aquest lloc s'han trobat un rinoceront i elefant que van viure fa més d'un milió d'anys.
- Galeria del Sílex. En les parets s'han trobat pintures de color negre i roig. Sembla que hi va haver vida durant el Paleolític Superior.

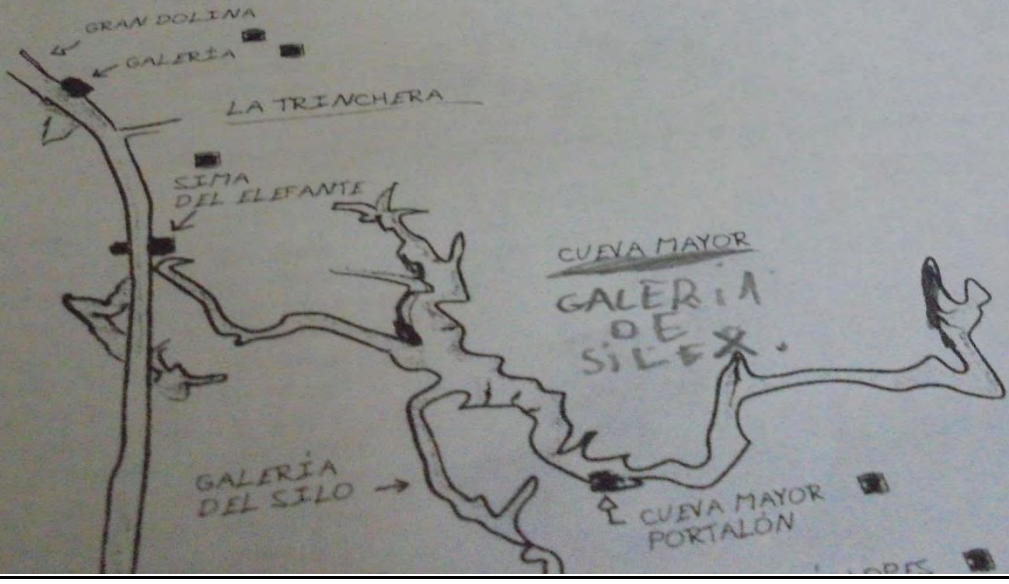
ATAPUERCA

HOMO ANTECESSOR
(reconstrucció) és la primera espècie humana que va poblar Europa.

Vista en secció del jaciment de la Gran Dolina

Jacime
la S.
d'A

* Erasia tal el que sapigués de l'era
d'atopar

Es un trabac farrats huerros,
i del boma heidellengeris, al
un trabac a la gran Delira i el
heidellengeris se un trabac a la
també es un trabac farrats de
llo el tigre de l'hera, i
defants, també es un trabac
un del Paleolític fins a 3.000 anys.
I també la mandíbula del Anteur.

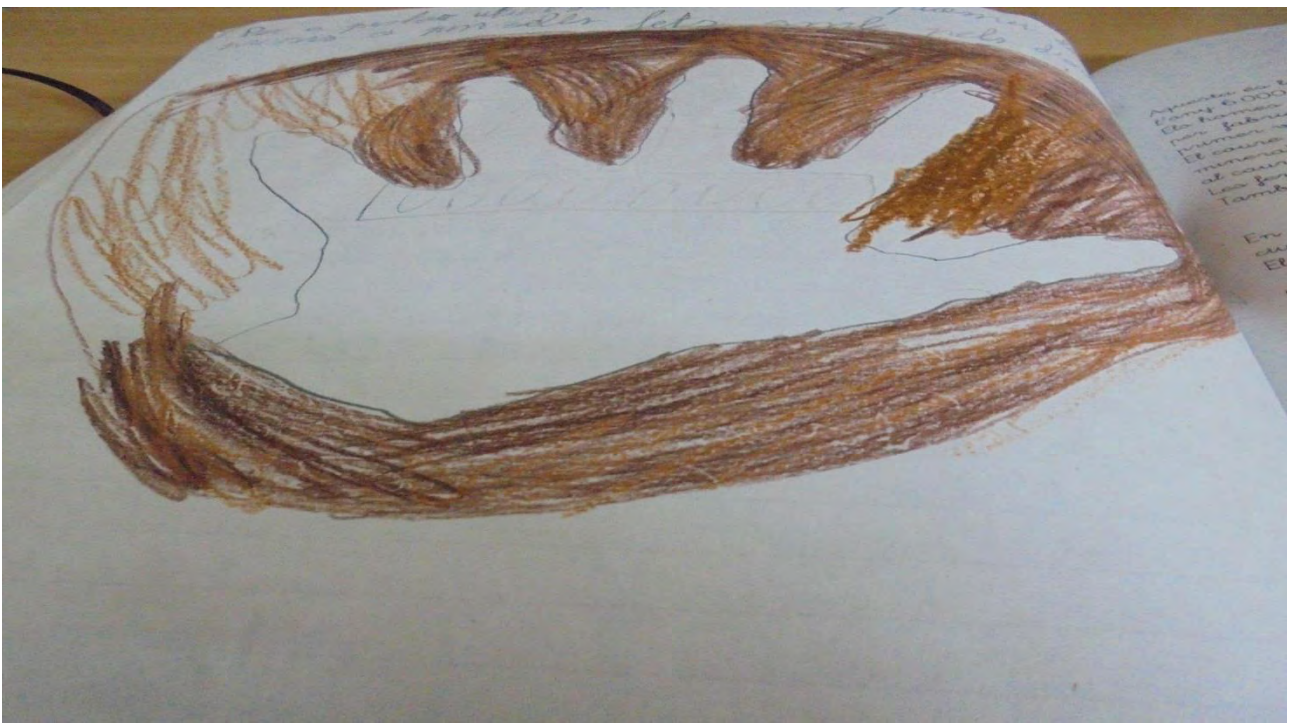
abajo de la pie
ubrimiento de la ag
rodujo el desarti
ra trabajar la tie
rientas de piedra p
añadían mangos
los para abrir su
siega de la
y hachas; tan
Molinos d
el grano. Esta
lan con ma
si el grano

ilabo
jes de
sta h
la e
lon
se

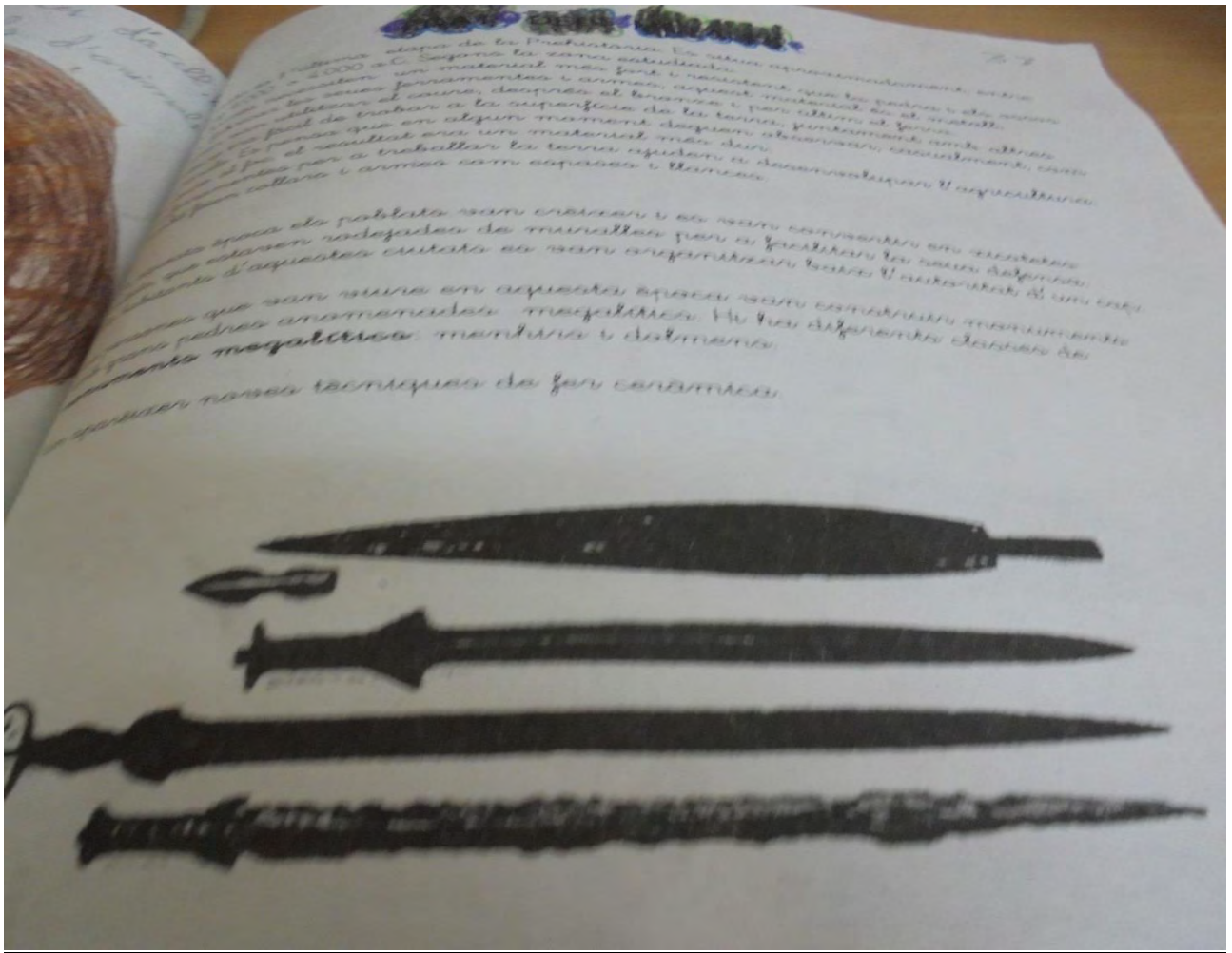

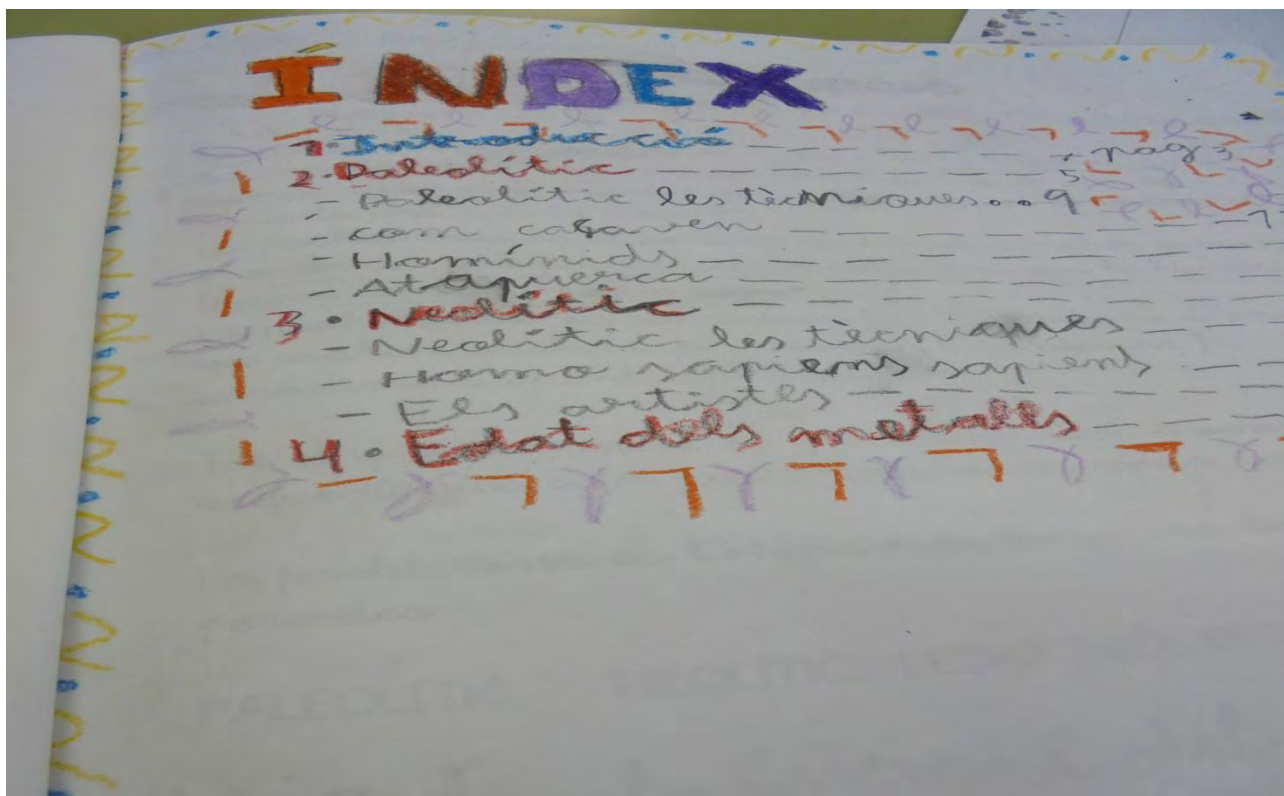
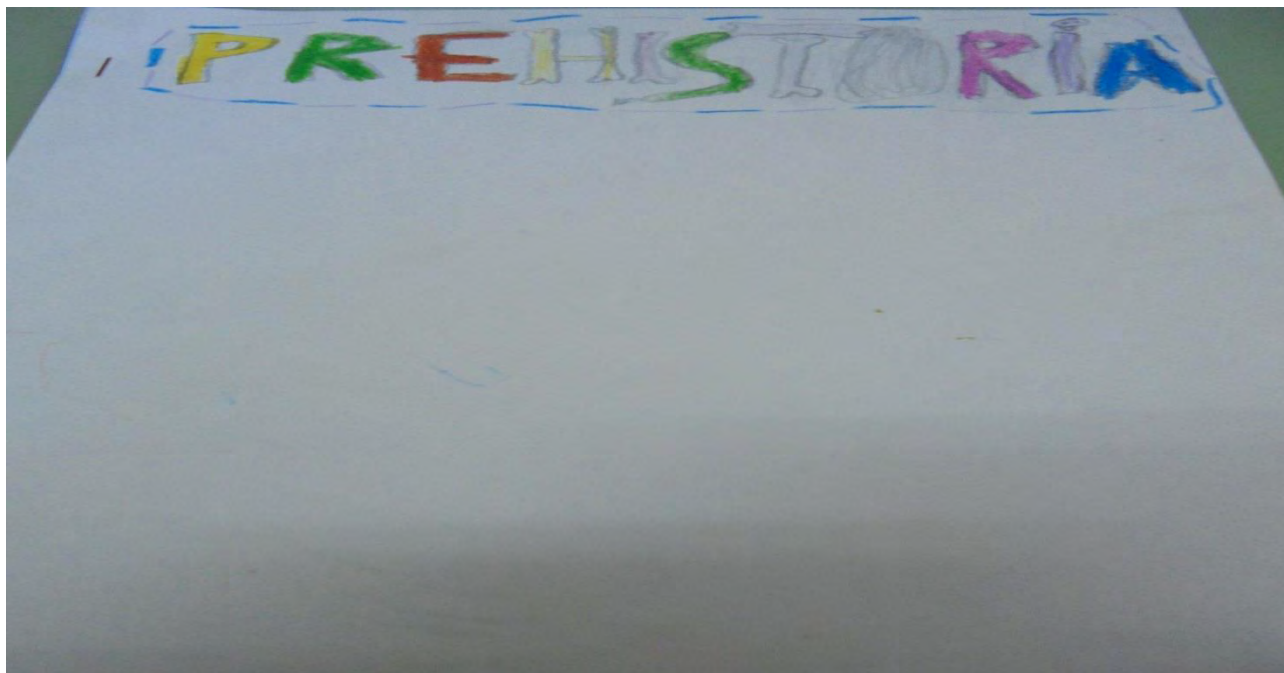

... de la Vall de l'Albufera (Font de l'Albufera)
... el túnel de l'Albufera (Font de l'Albufera)
... de la Vall de l'Albufera (Font de l'Albufera)
... de la Vall de l'Albufera (Font de l'Albufera)
... de la Vall de l'Albufera (Font de l'Albufera)
... de la Vall de l'Albufera (Font de l'Albufera)
... de la Vall de l'Albufera (Font de l'Albufera)
... de la Vall de l'Albufera (Font de l'Albufera)
... de la Vall de l'Albufera (Font de l'Albufera)
... de la Vall de l'Albufera (Font de l'Albufera)

INTRODUCCIÓ

La prehistòria és la primera etapa de la història, no hi ha cap document escrit que ens informi de com es vivia, quines eines s'utilitzaven, es considera el període previ a la història. La prehistòria és el període de temps comprès entre l'aparició dels primers homínids fins que hi ha constància de documents escrits. La prehistòria va començar fa 4 milions d'anys i va acabar quan van inventar l'escriptura fa, aproximadament, 3.300 anys.

Tot el que es coneix es gràcies als descobriments arqueològics com fòssils, pintures en coves, restes...

La prehistòria és l'etapa més llarga i es divideix en períodes:

PALEOLÍTIC, NEOLÍTIC, I EDAT DELS METALLS

- Llegir la lectura i subratlla el important.
- Davant del full fes un es

PALEOLÍTIC

El Paleolític és la primera etapa de la prehistòria, també es coneix com "Edat de Pedra Tallada".

El Paleolític comença 2,5 milions d'anys a.C. i acaba 10.000 anys a.C.

Com vivien:

- Per poder menjar pescaven, recollien fruites i caçaven.
- Eren **omnívora**, es a dir, menjaven carn i vegetals.
- Eren **nòmades**, vol dir que canviaven de lloc per viure. Vivien en **coves** o caveres naturals a l'hivern i a prop dels rius o en refugis fets amb branques a l'estiu.
- Van descobrir el **foc**. El van utilitzar per cuinar, escalfar-se, espantar els animals i il·luminar.
- **Tallaven pedra** per fabricar nous estris. Al principi d paleolític les eines eren simples, més tard es van fer més especialitzades.
- **Ferramentes** fetes a base de pedres tallades, ossos...
- Eren **artistes**: pintaven les parets i el sostre d. Pintaven animals quiets.

estudia i davant del full

edificaria QUÈ ÉS?

7ª etapa de l'història
 va començar fa 4 milions d'
 a acabar en la escriptura fa 33

La prehistòria es divideix en
PALEOLÍTIC, NEOLÍTIC

PALEOLÍTIC (edat de la tallada)

COMVIVIEN 1 per poder menjar
 pescaven, recollien gel i caçaven

2 eren omnis

3 van descobrir

4 vivien en coves

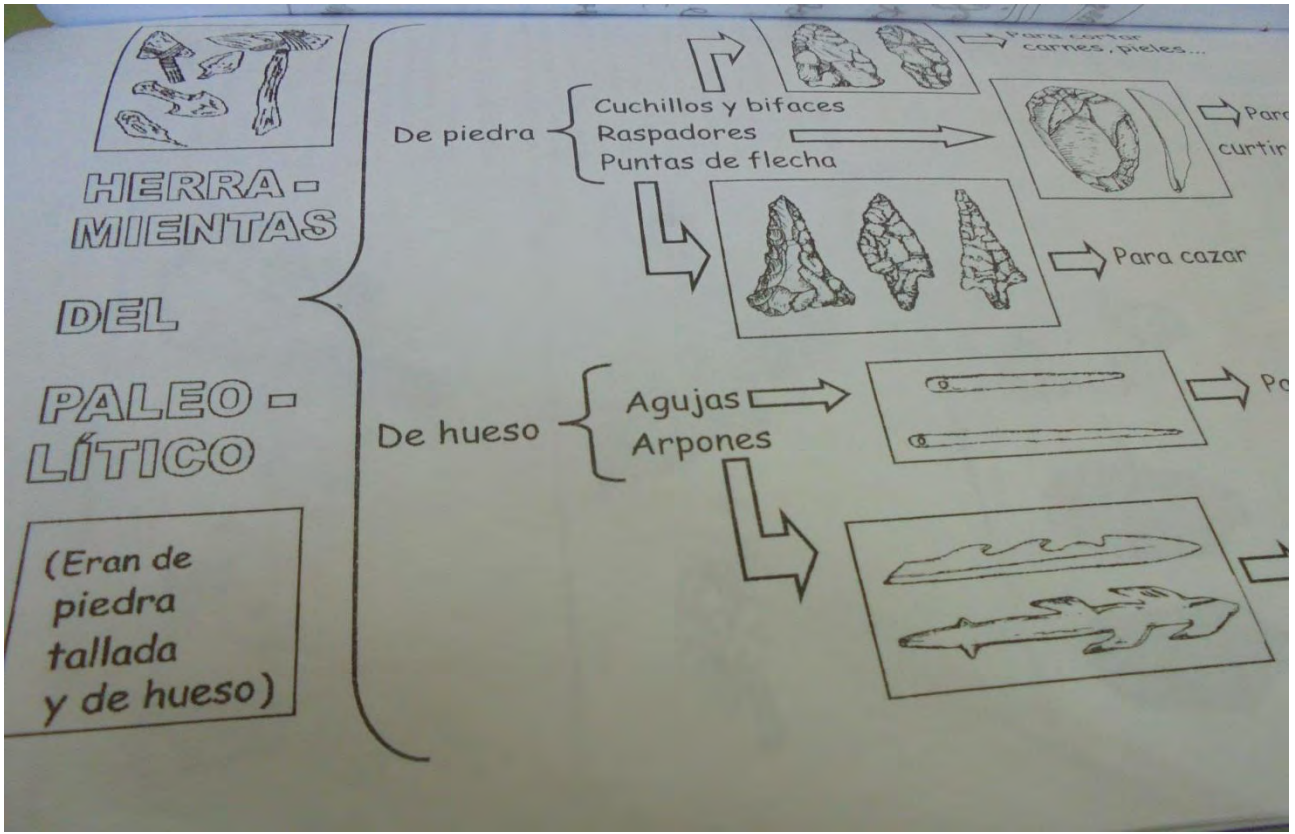
5 pintaven les parets de les coves

6 feren les fe

Per cortar carnes, peles...

PALEOLÍTICO

Edad de piedra tallada

El trabajo de la piedra
Los primeros homínidos utilizaban piedras y palos para golpear y cavar. Después realizaban útiles de piedra. Después de tallar un tosco filo en las dos caras de una piedra, golpeándola contra otra, hasta obtener un filo de mano o bifaz. Esta herramienta se usaba para cortar la carne, trabajar la madera, etc. Las piezas desprendidas de la piedra (lascas) se usaban como cuchillas para cortar y limpiar las pieles de los animales.

El control y obtención del fuego
El fuego era indispensable para la supervivencia de los seres humanos. Al principio solo eran capaces de mantenerlo encendido; posteriormente aprendieron a producirlo golpeando una piedra contra otra o frotando un palo contra otro hasta hacer saltar una chispa. El fuego les servía para obtener luz y calor, cocinar alimentos, secar las pieles y ahuyentar a los animales de gran tamaño para cazarlos después.

El trabajo de las pieles
Con las pieles de los animales se elaboraban vestidos, calzado, cubiertas de cabañas, bolsas, correas, etc. Servían, además, para dormir sobre ellas y, puesto que los grupos humanos se desplazaban con frecuencia, las empleaban como recipientes para transportar alimentos, agua, plantas medicinales, etcétera. El cuidado de las pieles era muy importante: se las curaban a menudo para evitar su deterioro.

Tallaven la pedra per
dos costats!

Avantes nos savien fer
hoc a hoc han saber i Em
d'animals feien bestit

El paleolític es la
primera etapa de
prehistòria.

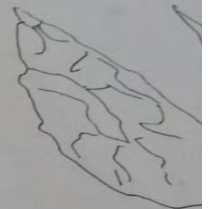
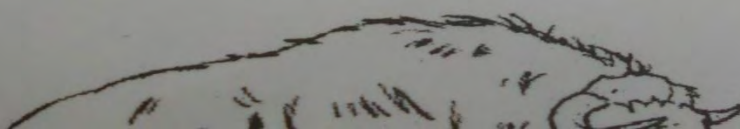
La casa en la prehistòria necessitava d'habitats espaiats
- coneixement del terreny
- coneixement dels animals
- col·laboració en grup.

- Aquestes són algunes de les seues tècniques
- Llançar les llances de les cues tècniques
  - Despenyar animals. El grup assistia, els animals i cauen per un precipici.
  - Posar trampes, en forma de ranxes, fomes, conals. Persequen els animals i els dirigeixen cap a la trampa per caçar-los.
  - Construir arcs que els permet llançar les fletxes de més lluny.

Ferramentes:

Paleolític: Ferramentes fetes amb pedres tallades, ossos i pals.

Neolític: Ferramentes més perfectes elaborades amb pedres i ossos pulits.

1 - Ordena de més antic a més modern
 homínids: Antecessor - Australopithecus - Homo habilis - Homo neanderthal - Homo sapiens

2 - És un esquema de la lectura

Australopithecus - Homo habilis - Antecessor - Neanderthal - Cromanyon - Homo sapiens

Ellos Homo Aquesto AUST

```

  graph TD
    A[tenien diversos tipus de armes] --- B[començaven]
    C[tenien cotilles en grup per caçar] --- B
    B --- D[començaven]
    D --- E[En el Paleolític superior ja han perfeccionat]
  
```

HOMÍNIDS

Els homes i les dones hem evolucionat al llarg de milions d'anys.
Aquests són una mostra dels homínids que han existit.

AUSTRALOPITECUS:

- No parlava.
- Es movia.
- No coneixia el foc.
- No feia ferramentes, sols utilitzava el que trobava.
- No era artista.
- Caminava dret, però el cos estava encorbat.
- Visia en Àfrica.
- Tenia el cervell petit.
- Sols menjava vegetals que trobava.

HOMO HABILIS:

- Va viure fa 2 milions d'anys.
- Caminava dret.
- No parlava.
- Menjava vegetals i també carn d'animals.
- Feia ferramentes molt sencilles.
- No coneixia el foc.
- No era artista.
- Tenia un cervell mitjà.
- D'Àfrica passa a tota la península Ibèrica.

* Estudia la diferència
australopitecus i homo

• El australopitecus va aparèixer

• El homa habilis feia armes

HOMO ERECTUS

HOMO

HOMO

- Va viure fa 15 milions d'anys
- Durant molt de temps es va pensar que era el primer homíniid en caminar dret.
- Viu en coves i eren caçadors.
- Els seus instruments eren simples, com bifurcs, per exemple.
- Es el primer homíniid que coneix el foc.

HOMO ANTECESSOR:

Va viure fa aproximadament 300.000 anys. S'han trobat restes de la seva vida a Atapuerca, en Burgos. Les seues ferramentes eren pedres de gran tamany, estaven afilades i les utilitzava per a tallar carn, tallar branques...

NEANDERTAL:

- Va viure fa 150.000 anys, aproximadament.
- Era gran caçador.
- No parlava.
- Menjava vegetals i carn.
- Coneixia el foc, però encara no sabia fer-lo.
- Feia ferramentes molt més perfectes.
- No era artista.
- Tenia un cervell gran.
- Va viure una època amb molt de fred i va fer
- Vivia en Europa i Asia.

HOMO SAPIENS SAPIENS:

- També el coneixem com "home de cromanyó".
- Va viure fa 40.000 anys a.c.
- Feia ferramentes molt precises, destrials, burils, hams, fleques...
- És el primer homíniid que parla.
- Té el crani més gran i és més intel·ligent.
- Sabia encendre foc.
- Era artista: dibuixa animals que cacassels animals estancats.
- Soterrava els morts.

Els grups de persones que vivien en la mateixa cova el "clan", quan s'unien diversos clans formaven una tribu.

